

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Με τροπολογία [296/7/8.5.2020] , που συμπεριελήφθη στο Νομοσχέδιο «Βελτίωση της μεταναστευτικής νομοθεσίας, τροποποίηση διατάξεων των νόμων 4636/2019 (Α΄ 169), 4375/2016 (Α΄ 51), 4251/2014 (Α΄ 80) και άλλες διατάξεις» προβλέφθηκε η παροχή σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης ως εξής:

«1. Είναι δυνατή, η κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διάταξης, **παροχή σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης** με χρήση μέσων τεχνολογίας σε μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, που δεν δύνανται να παρακολουθήσουν δια ζώσης την εκπαιδευτική διαδικασία είτε λόγω καθολικής ή μερικής αναστολής ή απαγόρευση λειτουργίας εκπαιδευτικής δομής είτε για λόγο που ανάγεται σε έκτακτο και απρόβλεπτο γεγονός. Η ταυτόχρονη διδασκαλία σε μαθητές, οι οποίοι συμμετέχουν στο μάθημα με φυσική παρουσία και σε άλλους μαθητές, οι οποίοι συμμετέχουν εξ αποστάσεως επιτρέπεται μόνο σε περίπτωση επιδημικών νόσων. Σκοπός της παρεχόμενης δυνατότητας όλων των ανωτέρω περιπτώσεων είναι αποκλειστικά η παροχή εκπαίδευσης.

2. Στο πλαίσιο της διαδικασίας της παρ.1 δεν επιτρέπεται η καταγραφή και αποθήκευση του παραδιδόμενου μαθήματος, παρά μόνο η ζωντανή μετάδοση ήχου ή/και εικόνας σε πραγματικό χρόνο για τον ανωτέρω συγκεκριμένο σκοπό. Τα μεταδιδόμενα που τυχόν παράγονται στο ίδιο ως άνω πλαίσιο, διατηρούνται για συγκεκριμένο εύλογο χρονικό διάστημα, όπως αυτό προσδιορίζεται στο πλαίσιο επεξεργασίας των συγκεκριμένων δεδομένων μετά την πάροδο του οποίου καταστρέφονται. Η επεξεργασία των εν λόγω μεταδεδομένων επιτρέπεται αποκλειστικά για σκοπούς ερευνητικούς ή στατιστικούς. Υπεύθυνος επεξεργασίας δεδομένων κατά την έννοια του άρθρου 4 του Κανονισμού [ΕΕ] 2016/679 [Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων «ΓΚΠΔ»] είναι α] για όλες τις εκπαιδευτικές δομές της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας δημόσιας εκπαίδευσης το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων και β] για όλες τις εκπαιδευτικές δομές της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας ιδιωτικής εκπαίδευσης το πρόσωπο, φυσικό ή νομικό ή

άλλου είδους νομική οντότητα ανεξαρτήτως νομικής προσωπικότητας, στα οποία έχει χορηγηθεί ή άδεια λειτουργίας της αντίστοιχης ιδιωτικής εκπαιδευτικής δομής.

3. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων, η οποία εκδίδεται **μετά την διενέργεια εκτίμησης αντικτύπου σχετικά με την προστασία δεδομένων [ΕΑΠΔ] σύμφωνα με τα άρθρα 35 παρ. 1 του ΓΚΠΔ και 65 του ν. 4624/2019 [Α 137]** ορίζονται και ρυθμίζονται ο τρόπος και τα μέσα τεχνολογίας, που χρησιμοποιούνται για την υλοποίηση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στις περιστάσεις αυτές, ο τρόπος συμμετοχής των εκπαιδευτικών και των μαθητών σε αυτήν, οι όροι, οι προϋποθέσεις διενέργειας της διαδικασίας συμπεριλαμβανομένων τυχόν οργανωτικών ή/και τεχνικών μέτρων, προς διασφάλιση της προστασίας των προσωπικών δεδομένων των συμμετεχόντων, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος».

Από την ως άνω διάταξη προκύπτουν αρχικά οι εξής παράμετροι, που πρέπει να ληφθούν υπόψη:

1] Η διάταξη αποτελεί το γενικό πλαίσιο, το οποίο **για πρώτη φορά** επιτρέπει την παροχή σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Η εν λόγω διάταξη, ωστόσο, εξαρτά την εφαρμογή της από την έκδοση Υπουργικής Αποφάσεως, η οποία και θα ρυθμίσει τον τρόπο με τον οποίο θα μπορέσει η εν λόγω διαδικασία να εφαρμοστεί. Τούτο συνεπάγεται, κατά λογική συνέπεια, ότι μόνον μετά την εξειδίκευση της ως άνω νομοθετικής ρύθμισης δια της προβλεπόμενης υπουργικής απόφασης θα καταστεί νόμιμη η παροχή σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, αφού σε αυτή θα προσδιορισθούν το πρώτον επακριβώς α) ο τρόπος και τα μέσα τεχνολογίας, που χρησιμοποιούνται για την υλοποίηση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στις περιστάσεις αυτές, β) ο τρόπος συμμετοχής των εκπαιδευτικών και των μαθητών σε αυτήν, γ) οι όροι και οι προϋποθέσεις διενέργειας της διαδικασίας, δ) τα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα που εφαρμόζονται για τη διασφάλιση της προστασίας των προσωπικών δεδομένων των συμμετεχόντων, που είναι απαραίτητα για την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας, ώστε η ρύθμιση να είναι σύμφωνη με το Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ.

Μέχρι τότε η διάταξη του ως άνω άρθρου παραμένει ατελής και δεν μπορεί να εφαρμοσθεί.

2] Η έκδοση Υπουργικής Αποφάσεως, η οποία θα ρυθμίσει την διαδικασία και συνεπεία αυτού θα ενεργοποιήσει τη διάταξη, προϋποθέτει την προηγούμενη διενέργεια εκτίμησης αντικτύπου, σχετικά με την προστασία δεδομένων [ΕΑΠΔ] σύμφωνα με τα άρθρα 35 παρ. 1 του ΓΚΠΔ και 65 του ν. 4624/2019 [Α 137].

Σύμφωνα με το **άρθρο 35 του Κανονισμού [ΕΕ] 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016** «Για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων)» με τίτλο «Εκτίμηση αντικτύπου σχετικά με την προστασία δεδομένων και προηγούμενη διαβούλευση» προβλέπεται: **«Άρθρο 35 Εκτίμηση αντικτύπου σχετικά με την προστασία δεδομένων**
1. Όταν ένα είδος επεξεργασίας, ιδίως με χρήση νέων τεχνολογιών και συνεκτιμώντας τη φύση, το πεδίο εφαρμογής, το πλαίσιο και τους σκοπούς της επεξεργασίας, ενδέχεται να επιφέρει υψηλό κίνδυνο για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των φυσικών προσώπων, ο υπεύθυνος επεξεργασίας διενεργεί, πριν από την επεξεργασία, εκτίμηση των επιπτώσεων των σχεδιαζόμενων πράξεων επεξεργασίας στην προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Σε μία εκτίμηση μπορεί να εξετάζεται ένα σύνολο παρόμοιων πράξεων επεξεργασίας οι οποίες ενέχουν παρόμοιους υψηλούς κινδύνους. 2. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας ζητεί τη γνώμη του υπευθύνου προστασίας δεδομένων, εφόσον έχει οριστεί, κατά τη διενέργεια εκτίμησης αντικτύπου σχετικά με την προστασία δεδομένων. 3. Η αναφερόμενη στην παράγραφο 1 εκτίμηση αντικτύπου σχετικά με την προστασία δεδομένων απαιτείται ιδίως στην περίπτωση: α) συστηματικής και εκτενούς αξιολόγησης προσωπικών πτυχών σχετικά με φυσικά πρόσωπα, η οποία βασίζεται σε αυτοματοποιημένη επεξεργασία, περιλαμβανομένης της κατάρτισης προφίλ, και στην οποία βασίζονται αποφάσεις που παράγουν έννομα αποτελέσματα σχετικά με το φυσικό πρόσωπο ή ομοίως επηρεάζουν σημαντικά το φυσικό πρόσωπο, β) μεγάλης κλίμακας επεξεργασία των ειδικών κατηγοριών δεδομένων που αναφέρονται στο άρθρο 9 παράγραφος 1 ή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αφορούν ποινικές καταδίκες και αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 10 ή γ) συστηματικής παρακολούθησης δημοσίως προσβάσιμου χώρου σε μεγάλη κλίμακα. 4. Η εποπτική αρχή καταρτίζει και δημοσιοποιεί κατάλογο με τα είδη των πράξεων επεξεργασίας που υπόκεινται στην απαίτηση για διενέργεια εκτίμησης αντικτύπου σχετικά με την προστασία των δεδομένων δυνάμει της

παραγράφου 1. Η εποπτική αρχή ανακοινώνει τον εν λόγω κατάλογο στο Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων που αναφέρεται στο άρθρο 68. 5. Η εποπτική αρχή δύναται, επίσης, να καταρτίζει και να δημοσιοποιεί κατάλογο με τα είδη των πράξεων επεξεργασίας για τα οποία δεν απαιτείται εκτίμηση αντικτύπου σχετικά με την προστασία των δεδομένων. Η εποπτική αρχή ανακοινώνει τον εν λόγω κατάλογο στο Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων. 6. Πριν από την έκδοση των καταλόγων που αναφέρονται στις παραγράφους 4 και 5, η αρμόδια εποπτική αρχή εφαρμόζει τον μηχανισμό συνεκτικότητας που αναφέρεται στο άρθρο 63, εάν οι εν λόγω κατάλογοι περιλαμβάνουν δραστηριότητες επεξεργασίας οι οποίες σχετίζονται με την προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών σε υποκείμενα των δεδομένων ή με την παρακολούθηση της συμπεριφοράς τους σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη ή οι οποίες ενδέχεται να επηρεάζουν σημαντικά την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην Ένωση. 7. Η εκτίμηση περιέχει τουλάχιστον: α) συστηματική περιγραφή των προβλεπόμενων πράξεων επεξεργασίας και των σκοπών της επεξεργασίας, περιλαμβανομένου, κατά περίπτωση, του έννομου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας, β) εκτίμηση της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας των πράξεων επεξεργασίας σε συνάρτηση με τους σκοπούς γ) εκτίμηση των κινδύνων για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 και δ) τα προβλεπόμενα μέτρα αντιμετώπισης των κινδύνων, περιλαμβανομένων των εγγυήσεων, των μέτρων και μηχανισμών ασφάλειας, ώστε να διασφαλίζεται η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και να αποδεικνύεται η συμμόρφωση προς τον παρόντα κανονισμό, λαμβάνοντας υπόψη τα δικαιώματα και τα έννομα συμφέροντα των υποκειμένων των δεδομένων και άλλων ενδιαφερόμενων προσώπων. 8. Η συμμόρφωση με εγκεκριμένους κώδικες δεοντολογίας που αναφέρονται στο άρθρο 40 από τους σχετικούς υπευθύνους επεξεργασίας ή εκτελούντες την επεξεργασία λαμβάνεται δεόντως υπόψη κατά την εκτίμηση του αντικτύπου των πράξεων επεξεργασίας που εκτελούνται από τους εν λόγω υπευθύνους ή εκτελούντες την επεξεργασία, ιδίως για τους σκοπούς εκτίμησης αντικτύπου σχετικά με την προστασία δεδομένων. **9. Όπου ενδείκνυται, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ζητεί τη γνώμη των υποκειμένων των δεδομένων ή των εκπροσώπων τους για τη σχεδιαζόμενη επεξεργασία, με την επιφύλαξη της προστασίας εμπορικών ή δημόσιων συμφερόντων ή της ασφάλειας των πράξεων επεξεργασίας.** 10. Όταν η επεξεργασία δυνάμει του άρθρου 6 παράγραφος 1 στοιχείο γ) ή ε) έχει νομική βάση στο δίκαιο της Ένωσης ή στο δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται ο υπεύθυνος επεξεργασίας, το εν λόγω δίκαιο ρυθμίζει την εκάστοτε

συγκεκριμένη πράξη επεξεργασίας ή σειρά πράξεων και έχει διενεργηθεί ήδη εκτίμηση αντικτύπου σχετικά με την προστασία δεδομένων ως μέρος γενικής εκτίμησης αντικτύπου στο πλαίσιο της έγκρισης της εν λόγω νομικής βάσης, οι παράγραφοι 1 έως 7 δεν εφαρμόζονται, εκτός εάν τα κράτη μέλη κρίνουν απαραίτητη τη διενέργεια της εν λόγω εκτίμησης πριν από τις δραστηριότητες επεξεργασίας. 11. Όπου απαιτείται, ο υπεύθυνος επεξεργασίας προβαίνει σε επανεξέταση για να εκτιμήσει εάν η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα διενεργείται σύμφωνα με την εκτίμηση αντικτύπου στην προστασία δεδομένων τουλάχιστον όταν μεταβάλλεται ο κίνδυνος που θέτουν οι πράξεις επεξεργασίας».

Εξάλλου, το **άρθρο 65 του ν.4624/2019** προβλέπει: «**Εκτίμηση αντικτύπου της επεξεργασίας στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (άρθρο 27 της Οδηγίας) 1. Εάν μια μορφή επεξεργασίας, ιδίως όταν χρησιμοποιούνται νέες τεχνολογίες, ενδέχεται να δημιουργήσει σημαντικό κίνδυνο για τα προστατευόμενα έννομα συμφέροντα των ενδιαφερομένων λόγω της φύσης, του πεδίου εφαρμογής, των συνθηκών και των σκοπών της επεξεργασίας, ο υπεύθυνος επεξεργασίας αξιολογεί πρώτα τις συνέπειες της εκτέλεσης της επεξεργασίας για τα υποκείμενα των δεδομένων. 2. Για τη διερεύνηση παρόμοιων πράξεων επεξεργασίας με παρόμοιες δυνατότητες σημαντικού κινδύνου, μπορεί να διεξαχθεί κοινή εκτίμηση αντίκτυπου για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. 3. Η εκτίμηση αντικτύπου λαμβάνει υπόψη τα δικαιώματα του υποκειμένου που επηρεάζονται από την επεξεργασία και πρέπει να περιέχει τουλάχιστον τα ακόλουθα: α) συστηματική περιγραφή των προβλεπόμενων πράξεων και σκοπών της επεξεργασίας· β) εκτίμηση της αναγκαιότητας και αναλογικότητας των πράξεων επεξεργασίας σε συνάρτηση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς· γ) εκτίμηση των κινδύνων για τα προστατευόμενα έννομα συμφέροντα του υποκειμένου των δεδομένων· και δ) τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την αντιμετώπιση των υφιστάμενων κινδύνων, συμπεριλαμβανομένων των εγγυήσεων, των διασφαλίσεων και των διαδικασιών για την εξασφάλιση της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την απόδειξη της συμμόρφωσης με τις νομικές απαιτήσεις. 4. Όταν κρίνεται απαραίτητο, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ελέγχει κατά πόσον η επεξεργασία ακολουθεί τις απαιτήσεις που προέκυψαν από την εκτίμηση αντικτύπου».**

Από την παράθεση των δύο ως άνω διατάξεων, εκ των οποίων η διάταξη του άρθρου 35 του Κανονισμού υπερισχύει της εθνικής νομοθεσίας προκύπτουν τα εξής χρήσιμα συμπεράσματα

[α] Η ίδια η διάταξη της παρ. 3 της σχετικής νομοθετικής πρωτοβουλίας του Υπουργείου αποδέχεται, μέσω της παραδοχής, ότι για την εκτέλεση της σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης απαιτείται η διενέργεια εκτίμησης αντικτύπου, ότι η υιοθετηθείσα ρύθμιση **«ενδέχεται να δημιουργήσει σημαντικό κίνδυνο για τα προστατευόμενα έννομα συμφέροντα των ενδιαφερομένων λόγω της φύσης, του πεδίου εφαρμογής, των συνθηκών και των σκοπών της επεξεργασίας».**

[β] Η εν λόγω εκτίμηση αντικτύπου, σε κάθε περίπτωση σύμφωνα με το άρθρο 35 του Κανονισμού προϋποθέτει την έκφραση γνώμης εκ μέρους **«των υποκειμένων των δεδομένων ή των εκπροσώπων τους για τη σχεδιαζόμενη επεξεργασία (συνδικαλιστικές οργανώσεις εκπαιδευτικών)».**

Συνεπεία των ανωτέρω, οποιαδήποτε διαδικασία σχετιζόμενη με την σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση, εξαιτίας, **του ομολογούμενου εκ μέρους του ιδίου του Υπουργείου σημαντικού κινδύνου,** που αυτή ενέχει για τα δικαιώματα και τα προστατευόμενα έννομα συμφέροντα των ενδιαφερομένων εκπαιδευτικών αλλά και ανήλικων μαθητών, **δεν μπορεί να λάβει χώρα χωρίς να προηγηθεί η μελέτη εκτίμησης αντικτύπου και η αναγκαία διαβούλευση με τους εκπροσώπους των ενδιαφερόμενων μερών.**

Με το δεδομένο αυτό αναμένεται με ιδιαίτερο ενδιαφέρον η Υπουργική Απόφαση, βάσει της οποίας και μόνο θα μπορέσει να πραγματοποιηθεί πλέον η εξ αποστάσεως σύγχρονη εκπαίδευση. Είναι δε προφανές, ότι μόνο μετά την έκδοση της ως άνω Υπουργικής Απόφασης, θα μπορούν να ασκηθούν όλες οι ενδεδειγμένες προσφυγές και ενέργειες, όπως προσφυγή στην Αρχή Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, προσφυγή στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων καθώς και προσφυγή στο Συμβούλιο της Επικρατείας αλλά και όλες οι ενδεδειγμένες συνδικαλιστικές ενέργειες.

Παραμένω στην διάθεση σας για κάθε περαιτέρω διευκρίνιση.

Αθήνα, 11-5-2020

Με εκτίμηση,

Μαρία Μαγδαληνή Τσίπρα

Δικηγόρος – Νομική Σύμβουλος Δ.Ο.Ε.